

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 5 від 29. 03. 2021 року

Голова Приймальної комісії

Віктор ОГНЕВ'ЮК

Програма фахового випробування з видавничої справи та редагування

Освітній рівень: перший (бакалаврський)
Спеціальність: 061 Журналістика
Освітня програма: Видавнича справа та редагування
На основі: освітньо-кваліфікаційного рівня
молодший спеціаліст

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри видавничої справи
Протокол № 6 від 18.01.2021

Завідувач кафедри Лариса
МАСІМОВА

ПРОГРАМА фахового випробування

Фахове випробування – обов’язкова умова професійного відбору вступників за спеціальністю 061 Журналістик», освітня програма «Видавнича справа та редагування»

Мета фахового випробування – виявити базу знань зі спеціальності «Журналістика» у вступників, які демонструють здібності у сфері видавничої справи та редагування.

Завдання фахового випробування:

- виявити рівень теоретичної підготовки вступників з видавничої справи та редагування;
- встановити фактичний рівень підготовки фахівців на основі ступеня молодшого спеціаліста для здобуття ступеня бакалавра;
- виявити уміння застосовувати теоретичні знання з відповідних навчальних дисциплін в ході виконання письмових завдань;
- виявити мотивацію вступника до професійної діяльності та продовження навчання з метою здобуття вищої освіти за ступенем «бакалавр».

Вимоги до професійного відбору. Вступники за освітньою програмою «Видавнича справа та редагування» повинні **знати:**

- головні напрямки діяльності видавничої справи та редагування;
- основні поняття редакційно-видавничої діяльності та поліграфії;
- сучасні друкарські технології;
- основні етапи формування різновидних коректурних відбитків, деталізовані процеси, що відбуваються із коректурними відбитками впродовж редакційно-видавничого процесу;
- технічні правила складання та верстання, творення книжкової, журнальної та газетної коректур, а також визначення їх ролі у редакційно-видавничому процесі;
- причини появи помилок, що сприяє на комплексний редакторський аналіз тексту, різноманітні способи редакторських виправлень;
- типологію друкованих видань і вимоги до оформлення вихідних відомостей;
- систему прийомів і знаків, що ідентифікують видання в системі світового друку, захищають авторські права тощо.

вміти:

- проводити фаховий аналіз та редагування художньої, дитячої, науково-популярної, суспільно-політичної, наукової, довідкової, навчальної літератури;
- знаходити оптимальні способи редагування;
- знати причину і рівень локалізації помилки, розпізнаючи відхилення від норми;
- володіти технікою аналізу тексту, базуючись на поглядах автора, редактора і реципієнта;
- оперувати поняттями та термінами, узагальнювати пізнавальні факти з історії видавничої справи;
- обирати найкращу техніку і методику виконання коректури;
- аналізувати друковані видання з точки зору їх відповідності чинним стандартам;
- давати типологічну характеристику видання згідно критеріїв змісту, оформлення, поліграфічного виконання, періодичності випуску тощо;
- оформляти вихідні відомості видань певного виду;
- здійснювати видавниче оформлення видання відповідно до технічних вимог стандартів.

Фахове випробування – це складання комплексного іспиту з журналістських дисциплін, форма проведення якого є письмовою.

Критерії оцінювання знань вступників

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

I. Теоретичний блок

Тема 1. Тенденції розвитку видавничої справи на сучасному етапі
Українська видавнича справа у порівнянні з європейськими країнами: ретроспектива. Тенденції в організаційному, тематичному, мовному та географічному аспектах. Особливості розвитку друкованої продукції в регіонах України.

Тема 2. Розгорнуті ознаки класифікації видавництва
Конкретизоване пояснення структур видавничого підрозділу. Форма власності. Форма об'єднання майна засновників. Спосіб формування статутного фонду. Економічна природа господарювання. Обсяг випущеної продукції. Тематичний репертуар видань. Читацьке коло. Знаковий принцип творення видання.

Тема 3. Сфера застосування редакторських професій
Редакція газети та журналу. Редакція радіомовлення та телебачення. Рекламне агентство. Державний орган законодавчої та виконавчої влади. Маркетинговий відділ. Бібліотечна або науково-дослідна установа. Органи масової та спеціальної комунікації.

Тема 4. Фахові вимоги до зазначених редакторських професій
Функціональні обов'язки. Директор. Головний редактор. Редактор. Коректор. Художній редактор. Технічний редактор. Менеджер з продажу.

Тема 5. Видавнича продукція та її види
Поняття «видавнича продукція». Видання за періодичністю. Видання за характером інформації. Видання за знаковою природою інформації. Видання за матеріальною конструкцією. Видання за мовною ознакою. Видання за форматом. Видання за повторністю випуску. Видання за іншими критеріями. Видання за іншими критеріями.

Тема 6. Книга – основний предмет видавничої діяльності
Подвійна природа книги. Змістова природа книги. Матеріальна структура книги. Роль книги в житті суспільства та її місце в системі засобів масової комунікації.

Тема 7. Основні розмірні та кількісні параметри видань
Формати видань. Перетворення типових форматів у стандартні. Чинники, які впливають на вибір формату видання. Обсяги видань. Види аркушів. Спосіб переведення фізичного друкованого аркуша в умовний. Об'єм редакторської роботи. Обліково-видавничий аркуш як головний критерій визначення обсягу роботи, виконаного редакторськими працівниками.

Тема 8. Сутність редагування та його види

Сутність редагування. Мета й завдання редагування. Види редагування. Загальне редагування та його складові. Спеціальне редагування: літературне редагування, наукове редагування, художньо-технічне редагування.

Тема 9. Специфіка роботи редактора в контексті редакційно-видавничого процесу

Робота редактора на підготовчому етапі редакційно-видавничого процесу. Особливості редакційного етапу. Роль редактора у виробничому етапі. Маркетинговий етап – завершення роботи редактора над авторським твором.

Тема 10. Етапи редагування

Етапи редагування: основні складові. Первинне ознайомлення з текстом. Доведення оригіналу до комплектності; робота над структурою (архітектонікою); робота над заголовками; визначення єдиного стилю подання тексту; робота редактора із вступною, заключною та службовою частинами видання. Редакторська правка.

Тема 11. Предмет, механізм і структура редакторського аналізу

Суть, завдання і зміст редакторського аналізу як професійного методу редактора. Структура редакторського аналізу. Розуміння тексту й усвідомлення формальних засобів передання змісту. Прийоми редакторського аналізу. Загальна схема редакторського аналізу та редагування. Редакторський висновок.

Тема 12. Критерії редакторської оцінки авторського оригіналу: тематичний, змістовий та предметно-інформаційний

Тематичний аспект оцінювання авторського оригіналу. Змістовий аспект оцінювання авторського оригіналу. Критерії оцінювання фактичного матеріалу. Кількісна та якісна оцінки фактичного матеріалу. Специфіка редакторської роботи з цитатами.

Тема 13. Критерії редакторської оцінки авторського оригіналу: структурно-композиційний, логічний, мовно-стилістичний і редакційно-технічний

Аналіз та оцінка композиції твору. Поняття про структуру твору. Особливості структури художнього та нехудожнього твору. Загальний аналіз рубрикації. Основні помилки рубрикації. Логічний аналіз авторського тексту. Критерії оцінювання мови та стилю авторського оригіналу. Редагування нетекстових елементів видання: ілюстрацій, таблиць, формул.

Тема 14. Правка тексту

Види правки. Видалення. Переставлення. Заміна. Вставлення. Скорочення. Опрацювання. Перероблення.

Тема 15. Методики традиційної коректури

Актуальність та призначення коректурного знаку. Коректорське читання (різновиди, принципи, типи). Поняття про техніку коректурних знаків. Алгоритм використання коректурних знаків.

Тема 16. Помилки та їх види

Загальна класифікація помилок. Модальні та фактичні помилки. Темпоральні, локальні та ситуативні помилки. Тезаурусні помилки. Сприйняттєві помилки. Атенційні помилки. Копіювальні помилки. Нормативні помилки.

Тема 17. Верстка видання

Сучасні видавничі системи. Загальні правила верстання. Абзацні відступи. Знаки і шрифти. Переноси. Верстання тексту з ілюстраціями. Ілюстрація та основний текст. Ілюстрація на шпальті без тексту. Текст до ілюстрацій. Вимоги до верстання з ілюстраціями різних видів.

Тема 18. Стандартизація видавничої справи в Україні

Історія стандартів. Міжнародні та регіональні організації, які займаються питаннями стандартизації. ISO – міжнародна організація із стандартизації. Система стандартизації в Україні. Співпраця України з міжнародними і регіональними організаціями зі стандартизації (ДСТУ 3281–95 «Порядок розроблення міждержавних стандартів»). Сучасний стан видавничої справи із застосуванням діючих видавничих стандартів в Україні. Важливість розробки кожною державою власних видавничих стандартів: рівень культури національного видання, повнота інформування потенційного читача.

Тема 19. Типологія видавничої продукції у трактуванні видавничих стандартів

Типологія видавничої продукції у трактуванні нормативно-технічних документів: ДСТУ 3017–2015 Видання. Основні види. Терміни та визначення. Проект ДСТУ Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення. ГСТУ 29.6–2000 Видання для дітей. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги. Проект ДСТУ Інформація та документація. Видання інформаційні. Загальні вимоги. ГСТУ 29.1–97 Журнали. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги. ГСТУ 29.3–2000 Газети. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги. ГСТУ 29.5–2001. Видання книжкові. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги.

Тема 20. Видавничі стандарти: основні поліграфічні правила і норми

Вимоги до оригіналів для поліграфічного відтворення (ДСТУ 3772–98 Оригінали для поліграфічного відтворення). Поліграфічні поняття у термінологічних видавничих стандартах: поліграфічне виконання (ДСТУ 3018-95); технологія поліграфічних процесів (ДСТУ 3003-2015).

Вимоги державних стандартів України до випуску поліграфічного виконання книжкових видань, їх зовнішнього оформлення: комплекс вимог до поліграфічного виконання книжкового видання у ГСТУ 29.5-2001; характеристика типів обкладинок і палітурок за ГСТУ 29.4-2001 Обкладинки та палітурки. Типи; особливості поліграфічного виконання книжкової продукції для дитячої аудиторії (ГСТУ 29.6-2000 «Видання для дітей. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги»).

Тема 21. Сучасні технології поліграфічного виробництва

Основні та спеціальні способи друку. Аналіз технологій додрукарської підготовки. Технології виготовлення друкарських форм. Технології післядрукарської обробки (брошуровально-палітурні і оздоблювальні процеси). Поліграфічні прийоми оздоблення друкованої продукції. Палітурні матеріали для оздоблення друкованої продукції. Контроль якості поліграфічного виробництва.

II. Практичний блок

Проведення наукового, технічного, літературного редагування та коректури над заданим текстом.

*ЗРАЗОК ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ***Текст для редагування:**

Перший тип це видавництва, які пильно стежать за видавничими стандартами. Найвиразнішим представником цього типу є видавництво «Веселка», за радянських часів єдине в Україні видавництво літератури для дітей. Протягом 90х років Веселка підготувала та видала понад 600 назв книжок загальним тиражем до 50 млн. примірників, розширила популярні тематичні розділи й започаткувала нові серії. Але через брак коштів видавництва не дотримуються деяких важливих пунктів стандарту, наприклад, менша за допустиму маса паперу, погана якість ілюстрацій (через дешеві фарби, насиченість ілюстрацій не відповідає нормам, вони розпливаються тощо. Тому видання програють у зовнішньому наповненні. Сучасна дитина звикла до яскравих зображень. Вони, зрозуміло, на книжкових полицях вирізняються, отже, швидше розкуповується. А продукція даного типу видавництв майже не дає прибутків.

Другий тип дитячих видавництв, що спеціалізуються на навчальній літературі для дітей дошкільного віку, більш поширений на нашому ринку. Це видавництва, які, намагаючись випускати дешеву продукцію, не завжди дотримуються стандартів з поліграфічного оформлення. Відбувається економія на титульних сторінках, оформленні бібліографічних та вихідних даних тощо. У підготовці видання до друку книговидавці прагнуть заощадити на редакторській та коректорській роботі, від чого потерпає текст. Майже відсутні художні та технічні редактори, що позначається на дизайні видань. Адже виконання таких норм передбачає професіоналізм, потребує часу для досконалої підготовки видання, а отже, і додаткових витрат.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Крайнікова Т. С. *Коректура* : підручник. К. : Наша культура і наука, 2005. 252 с.
2. Партико З. В. *Загальне редагування: нормативні основи* : навчальний посібник. Л. : Афіша, 2001. 416 с.
3. Різун В. В. *Літературне редагування* : підручник для студ. фак-тів журналістики ун-тів / М-во освіти і науки України. Київ : Либідь, 1996. 240 с.
4. Тимошик М. С. *Книга для автора, редактора, видавця, видавця* : практичний посібник. 2-ге вид., стереотипне. К. : Наша культура і наука, 2006. 560 с.
5. Шпак В. І. *Поліграфія: книга редактора*. Київ : ДП «Експрес-об'ява», 2017.
6. *Словник сучасних поліграфічних термінів: книга редактора* / [уклад. В. І. Шпак]. Київ : Експрес-об'ява, 2018. 135 с.

Додаткова література

1. Васишин Д. В. *Технологія набору та верстки* : навчальний посібник / Д. В. Васишин, О. М. Васишин : за ред. О. В. Мельникова. – Вид. 2-ге. Львів : УАД, 2011. 272 с.
2. Іванченко Р. Г. *Літературне редагування*. К. : Парламентське вид-во, 2004. 368 с.
3. *Літературне редагування* : навч.-метод. посібник / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики ; [упорядник К. С. Серажим]. К. : Паливода А.В. [вид], 2012. 141 с.
4. Огар Е. *Українсько-російський та російсько-український словник-довідник з видавничої справи*. Львів : Палітра друку, 2002. 224 с.
5. Партико З. В. *Галузеве редагування в засобах масової інформації*: конспект лекцій. Львів: Афіша, 2007. 104 с.
6. Сава В.І. *Художньо-технічне оформлення книги* : навчальний посібник. Львів : Оріяна-Нова, 2003. 168 с.
7. Шевченко В. Е. *Художньо-технічне редагування*: підручник / В. Е. Шевченко. К.: Видавець Паливода А. В., 2010. 516 с.